

***Ante mortem* -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella**

Ohje pilottihanketta varten

***Ante mortem* -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta (Dnro Evira/9481/0004/2014) varten**

Sisällys

1 Taustaa	2
2 Määritelmät	2
3 Pilottihanke ja ohjeen tarkoitus	3
4 Häätäeurastuksen edellytykset	4
5 Tuottajalle	6
5.1 Eläimen kuvaaminen videolle	6
5.2 Häätäeurastus	9
5.3 Häätäeurastetun eläimen kuljetus teurastamolle	10
5.4 Kulukorvauksen ja palkkion hakeminen Eviralta	11
6 Kunnaneläinlääkärille	12
6.1 Elintarvikeketjutiedot	12
6.2 Am-tarkastus ja kirjallinen todistus	13
6.3 Häätäeurastajan kelpoisuus	13
7 Teurastamotoimijalle	15
7.1 Hankkeeseen osallistuva ”normaaliteurastettava” nauta	15
7.2 Häätäeurastettujen eläinten vastaanottaminen teurastamoon	15
8 Tarkastuseläinlääkärille	17
8.1 Videon vastaanottaminen ja tallennus	17
8.2 Videon perusteella tehtävä am-tarkastus	17
8.3 Fyysinen am-tarkastus	18
8.4 Häätäeurastetun eläimen post mortem -tarkastus	18
8.5 ”Normaaliteurastetun” eläimen post mortem -tarkastus	19
8.5 Tarkastustulosten vertailu	19
9 Lainsäädäntö ja ohjeet	20
Liite I Virkaeläinlääkärin antama todistus	21
Liite II Lihantarkastuspäätös	22

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen nautoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten

1 Taustaa

Tämän hankkeen tarkoituksena on kokeilla nautoilla *ante mortem* -tarkastuksen tekemistä videokuvan perusteella. Videokuvan perusteella tehtävällä *ante mortem* -tarkastuksella tarkoitetaan sitä, että eläimestä on tallennettua videokuvaa, jonka perusteella tarkastuseläinlääkäri tekee *ante mortem* -tarkastuksen. Videokuvan perusteella tehtävällä *ante mortem* -tarkastuksella voitaisiin mahdollisesti parantaa lihantarkastuspalveluiden saatavuutta ja edistää eläinten hyvinvointia, jos loukkaantuneiden eläinten odotusaika *ante mortem* -tarkastukseen lyhenisi. Videokuvan käyttö toisi myös kustannussäästöjä vähentyneiden matkakustannusten muodossa elintarviketurvallisuutta ja asianosaisten oikeusturvaa kuitenkin vaarantamatta.

Tämän hankkeen esiselvityksenä toimi maa- ja metsätalousministeriön rahoittama Mobivet-hanke, jossa selvitettiin kuvan- ja tiedonsiirtovälineiden, -sovellusten ja -yhteyksien soveltuvuutta nautojen *ante mortem* -tarkastuksen suorittamiseen etänä videokuvan perusteella. Mobivet-hankkeeseen osallistui Savonia-ammattikorkeakoulu, elintarvikealan yrittäjiä, eläinlääkäreitä ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT). Mobivet-hankkeessa todettiin, että nk. älypuhelimet soveltuvat hyvin videointiin ja nk. pilvipalvelut sopivat videoiden tallennukseen ja jakamiseen. Mobivet-hankkeen tulosten mukaan etänä tehtävä *ante mortem* -tarkastus voisi soveltua sellaisille eläimille, joiden vammat ja terveydentila on mahdollista arvioida silmämääräisesti.

Maa- ja metsätalousministeriön aloitteesta Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on käynnistänyt etänä tehtävästä *ante mortem* -tarkastuksesta käytännön kokeilun. Tämän hankkeen tavoitteena on tehdä esitys EU-lainsäädännön muuttamisesta tai hakea Suomelle kansallista poikkeusta siten, että tulevaisuudessa hätäteurastettavien nautojen *ante mortem* -tarkastus voitaisiin suorittaa etänä videokuvan avulla. Mahdollisesti jatkossa voidaan selvittää videokuvan muita käyttömahdollisuuksia lihantarkastuksen yhteydessä.

2 Määritelmät

Tässä ohjeessa tarkoitetaan:

- 1) **am-tarkastuksella** *ante mortem* -tarkastusta eli eläimen elävänä tarkastusta;
- 2) **am-päätöksellä** *ante mortem* -tarkastuksen perusteella tehtyä lihantarkastuspäätöstä;
- 3) **hätäteurastuksella** eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen liitteen III, I jakson VI luvussa tarkoitettua, muualla kuin teurastamossa tehtävää hätäteurastusta, joka käsittää tainnutuksen, piston, verenlaskun sekä tapauskohtaisesti mahojen ja suolten poiston (maha ja suolet voidaan poistaa hätäteurastuspaikalla eläinlääkäriin valvonnassa, mutta muu käsittely ei ole sallittua);

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten

- 4) **tuottajalla** alkutuotannon toimijaa, eläimen omistajaa tai haltijaa, joka pitää tai kasvattaa nautaeläimiä ja lähettää niitä teuraaksi;
- 5) **pitopaikalla** eläinten pitopaikkaa, alkutuotantopaikkaa, alkuperätilaa tai alkutuotantotilaa, josta eläin lähetetään teurastamoon;
- 6) **teurastamotoimijalla** teurastustoimintaa harjoittavaa elintarvikealan toimijaa;
- 7) **teurastamolla** kotieläinten tai tarhatun riistan teurastamoa tai pienteurastamoa, tai poroteurastamoa, joka on hyväksytty nautojen teurastukseen

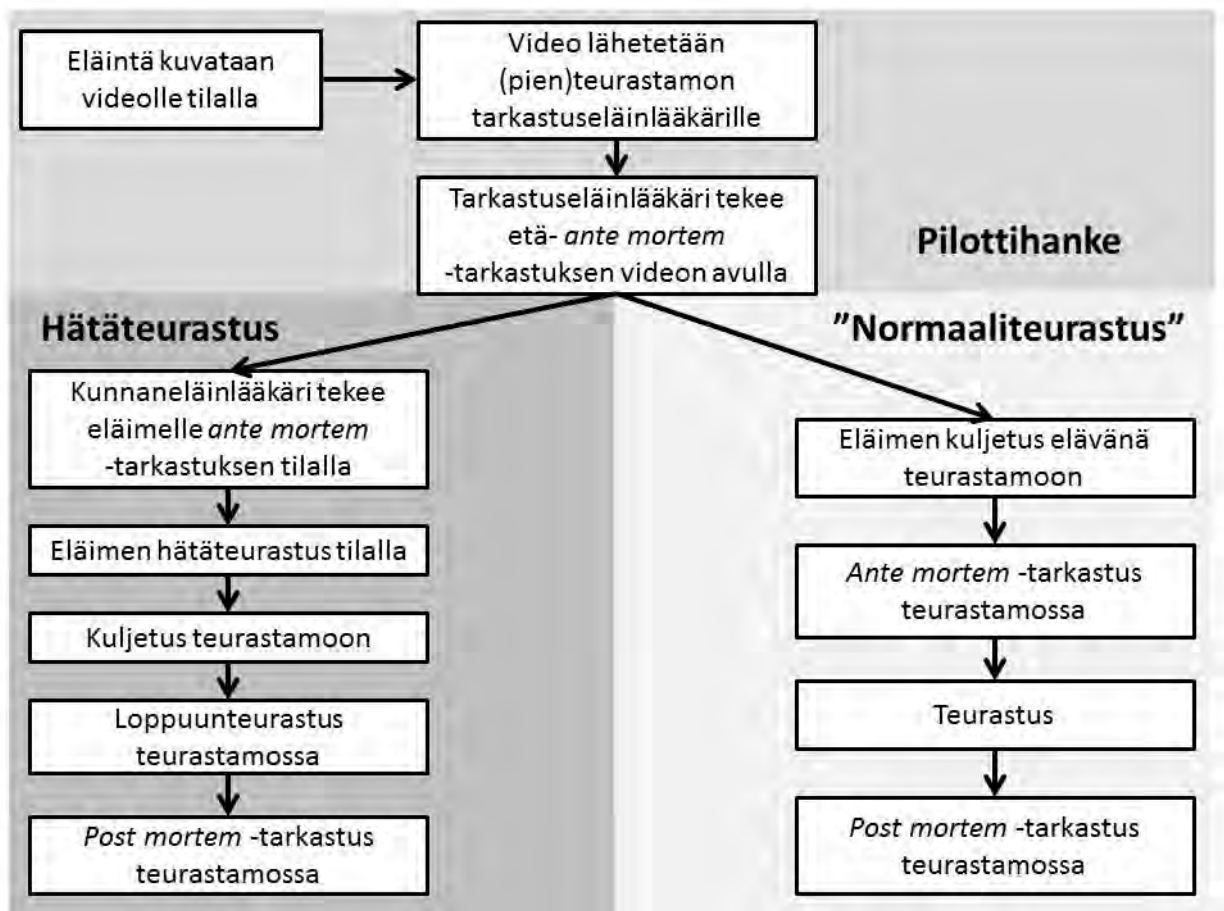
3 Pilottihanke ja ohjeen tarkoitus

Tämä Eviran ohje on tarkoitettu käytettäväksi maa- ja metsätalousministeriön ja Eviran yhteisen pilottihankkeen (Dnro Evira/9481/0004/2014) ajan. Ohje on tarkoitettu tuottajille, teurastamotoimijoille, kunnaneläinlääkäreille ja tarkastuseläinlääkäreille. Tässä ohjeessa käsitellään eläinten hätäteurastuskelpoisuutta, videon kuvaamista, am-tarkastusta, hätäteurastusta ja eläimen kuljetusta teurastamolle.

Koska voimassa oleva Euroopan unionin ja Suomen kansallinen lainsäädäntö edellyttävät vielä perinteisen, eläimen luona tehtävän am-tarkastuksen tekoa, hankkeeseen osallistuvilla eläimillä on tehtävä videokuvan perusteella tehtävän am-tarkastuksen lisäksi myös tavanomainen, fyysinen am-tarkastus. Am-tarkastusta on ohjeistettu tarkemmin Eviran ohjeessa 16028 "Eläimen elävänä tarkastaminen (*ante mortem* -tarkastus) osana lihantarkastusta." Linkki ohjeeseen: https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16028_1.pdf

Tässä pilottihankkeessa kokeillaan videokuvan perusteella tehtävää am-tarkastusta sekä hätäteurastettaville että "normaaliteurastettaville" naudoille. Hankkeeseen osallistuvan eläimen teurastus ja lihantarkastus tehdään seuraavan kaavion mukaisesti.

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten

4 Hätäteurastuksen edellytykset

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus, liite III, I jakso, VI luku

Hätäteurastus voidaan tehdä muutoin terveelle naudalle, joka on joutunut **onnettomuuteen** eikä siitä syystä ole kuljetuskuntoinen. Eläintä, joka ei ole kuljetuskuntoinen sairauden, esimerkiksi poikimahalvauksen tai poikimavaikeuksien vuoksi, ei voi hätäteurastaa.

Esimerkkejä hätäteurastuskelpoisesta eläimestä:

- Eläin on murtanut raajansa.
- Eläin on liukastunut ja saanut revähtymän viimeisen vuorokauden aikana.
- Eläin on saanut suuren haavan.
- Eläin on polkenut vetimensä.

Esimerkkejä eläimestä, joka ei ole hätäteurastuskelpoinen:

- Eläin on sairastunut poikimahalvaukseen.
- Eläin on sairastunut juoksutusmahan siirtymään.
- Eläimellä on kohdun esiinluiskahdus.
- Eläin on sairastunut akuuttiin utaretulehdukseen.
- Eläin on liukastunut, saanut revähtymän ja ollut liikuntakyvytön yli vuorokauden ajan.

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten

Onnettomuuden jälkeen eläin on pyrittävä teurastamaan mahdollisimman nopeasti, eikä eläimen kärsimystä saa pitkittää kohtuuttomasti. Esimerkiksi loukkaantunutta eläintä ei voi pitää hengissä odottamassa hätäteurastusta viikonlopun yli, jos teurastamo toimii ainoastaan arkipäivisin. Tällaisissa tapauksissa eläin on lopetettava välittömästi eläinsuojelusyistä.

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten OHJEET TUOTTAJALLE

5 Tuottajalle

Tässä luvussa käsitellään erityisesti asioita, jotka koskevat tuottajaa.

Tässä hankkeessa kokeillaan videokuvan välityksellä tehtävää am-tarkastusta sekä ”normaaliteurastettavilla” että hätäteurastettavilla naudoilla. Eläimen omistaja tai muu henkilö kuvaa teurastettavasta eläimestä videon pitopaikassa. Video lähetetään tarkastuseläinlääkärille, joka tekee eläimelle am-tarkastuksen videon perusteella.

Jos kyseessä on ”normaaliteurastettava” eläin, eläin kuljetetaan pitopaikasta tavanomaiseen tapaan teurastamoon ja eläimelle tehdään teurastamolla am-tarkastus (kts. kaavio ohjeen sivulla 4). Jos kyseessä on hätäteurastettava eläin, kunnaneläinlääkäri tekee am-tarkastuksen pitopaikassa ennen hätäteurastusta.

Tuottaja voi ilmoittautua mukaan hankkeeseen lähettämällä sähköpostia osoitteeseen teurastus@evira.fi. Tuottajan tulee ilmoittaa hankkeeseen osallistuvista eläimistä myös teurastamoon eläinten teurastuksesta sovittaessa.

5.1 Eläimen kuvaaminen videolle

Eläimen omistaja tai muu henkilö videokuvaa pitopaikassa naudan am-tarkastusta varten seuraavien ohjeiden mukaisesti. Video tulisi kuvata ”normaaliteurastettavasta” naudasta korkeintaan 24 tuntia ennen eläimen kuljetusta teurastamolle.

5.1.1 Tiedot, joiden tulee selvitä videosta

Videon tulee olla riittävän hyvälaatuinen ja siitä tulee käydä ilmi tässä luvussa esitetyt asiat, jotta am-tarkastus voitaisiin tehdä sen perusteella.

Videolla tulee näkyä ja/tai kuulua videokuvaamisen ajankohta, nautaeläimen korvamerkki sekä siinä näkyvä EU-tunnus (”syntymätunnus”), eläimelle tapahtunut onnettomuus sekä eläimen tila (hyvinvointi ja kunto) alla olevan taulukon mukaisesti.

Videosta tulee käydä ilmi myös muut mahdolliset am-tarkastuksen tai -päättökseen kannalta merkitykselliset tiedot. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi pitopaikassa mahdollisesti olevat eläinten siirtorajoitukset ja elintarvikeketjutiedot.

Elintarvikeketjutiedot (”ketjuinfo”) toimitetaan teurastamoon teurastamon ohjeiden mukaisesti, joko käyttäen teurastamon omaa elintarvikeketjutietolomaketta tai -järjestelmää, tai Eviran mallilomaketta (ohjeen 16005 liitteenä). Videolla elintarvikeketjutiedot voidaan esittää kuvaamalla täytettyä elintarvikeketjutietolomaketta, tai elintarvikeketjutiedot voidaan kertoa videolla suullisesti.

Elintarvikeketjutiedot ovat:

- a) Tilanne pitopaikassa tai alueen eläinten terveystilanne, esim. pitopaikalle eläintautilain nojalla tehty päätös tautien leviämisen estämiseksi (”rajoittavat määräykset”).
- b) Teurastettavan eläimen terveydentila.

**Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten
 OHJEET TUOTTAJALLE**

- c) Teurastettavalle eläimelle annetut varoajalliset lääkkeet ja hoidot vähintään viimeisen 30 päivän ajalta, lääkkeiden ja hoitojen antopäivät ja varoajat. Tiedot on ilmoitettava myös niistä varoajallisista lääkkeistä, joiden varoaika on ollut voimassa tai se on päättynyt viimeisen 30 päivän aikana.
- d) Pitopaikassa viimeisen kolmen kuukauden aikana todetut elintarviketurvallisuuteen vaikuttavat taudit, esim. salmonella, EHEC.
- e) Eläimiltä otettujen näytteiden tai lihan turvallisuuteen mahdollisesti vaikuttavien sairauksien diagnosoimiseksi otettujen näytteiden tutkimusten tulokset viimeisen kolmen kuukauden ajalta, paitsi vierasainevalvonnan määräystenvastaiset tulokset viimeisen vuoden ajalta. Ilmoitetaan tulokset esim. mahdollisista salmonella-, EHEC- tai listeriatutkimuksista.
- f) Lihantarkastustulokset viimeisen vuoden ajalta, erityisesti tarkastuseläinlääkärin ilmoittamat tiedot saman pitopaikan eläimien lihantarkastuksen tuloksista (esim. lantaiset eläimet).
- g) Tuotantoa koskevat tiedot viimeisen kolmen kuukauden ajalta, jos niistä voi käydä ilmi taudin esiintyminen, esim. muutokset maidontuotannossa, tiinehtyvyydessä tai luomisissa.
- h) Sen eläinlääkärin nimi ja yhteystiedot, jonka palveluja pitopaikassa tavallisesti käytetään.
- i) Muut mahdolliset elintarvikkeiden turvallisuuteen haitallisesti vaikuttavat seikat viimeisen vuoden ajalta.

Tarkempaa ohjeistusta elintarvikeketjutiedoista Eviran ohjeessa 16005 "Elintarvikeketjutietojen toimittaminen ja valvonta". Linkki ohjeeseen: https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16005_4.pdf

HUOM! Tietojen tulee näkyä ja/tai kuulua videokuvassa selvästi.

Tiedot, joiden tulee näkyä ja/tai kuulua videolla	Näkyvä videokuvassa	Kuuluu videolla
Päivämäärä		x
Kellonaika videon alussa		x
Kellonaika videon lopussa		x
Eläin	x	
Eläimen EU-tunnus	x	x
Eläimen yleistila (ruumiinlämpö, ruokahalu, virkeys) ja mahdollinen vamma	x	x
Selostus mahdollisesta onnettomuudesta, mm. ajankohta, jolloin tapahtui		x
Eläimen vastaanottavan teurastamon nimi		x
Muut am-päätöksen kannalta merkitykselliset tiedot, mukaan lukien mahdolliset eläinten siirto- ja elintarvikeketjutiedot, esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> • Pitopaikkaan annetut "rajoittavat määräykset" • Eläimen lääkitykset ja hoidot • Pitopaikassa todetut taudinaiheuttajat • Pitopaikassa otetut, elintarviketurvallisuuteen vaikuttavat näytteet • Erityiset lihantarkastuslöydökset • Tuotantoa koskevat tiedot • Hoitavan eläinlääkärin nimi ja puhelinnumero 	soveltuvasti	soveltuvasti

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten OHJEET TUOTTAJALLE

5.1.2 Videokuvauksen tekninen suorittaminen

Videokuvaamiseen käytetään älypuhelinta. Videokuvan pystyresoluution tulee olla vähintään 720 pikseliä. Lisävaloa on käytettävä tarvittaessa.

Kuvauksen yhteydessä on puhuttava ja eläintä on mahdollisuuksien mukaan kosketeltava sen vuoksi, että tarkastuseläinlääkäri voisi arvioida videokuvan perusteella eläimen reagointia ääneen ja kosketukseen. Eläintä on myös, jos mahdollista, liikutettava niin, että tarkastuseläinlääkäri voi arvioida eläimen liikkumiskykyä. Liikuttaminen ei saa kuitenkaan aiheuttaa eläimelle ylimääräistä kärsimystä, joten esimerkiksi jos eläimen jalka on poikki, sitä ei pidä pakottaa liikkeelle. Tietoturvasyistä henkilöiden näkymistä videolla on syytä välttää.

Jos kuvaus keskeytyy, videokuvausta jatketaan siten, että uusi video alkaa eläimen korvamerkkien näyttämällä.

Ennen kuvausta:

1. Valitse älypuhelimien videokuvausasetuksista videokuvan resoluutioksi vähintään 720 pikseliä.
2. Varmista, että kuvauspaikalla on riittävästi valoa. Tuo paikalle tarvittaessa lisävalo.
3. Jos kyseessä on hätäteurastettava eläin, mittaa eläimen ruumiinlämpö.

Kuvaamisen vaiheet:

1. Lue ääneen päivämäärä, kellonaika ja pitopaikan/tilan yhteystiedot (tuottajan nimi, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite).
2. Kuvaa eläin siten, että se näkyy videokuvassa kokonaan. Kuvaa eläin kuitenkin mahdollisimman läheltä.
3. Kuvaa eläimen korvamerkki siten, että EU-tunnus näkyy videolla. Lue eläimen EU-tunnus lisäksi ääneen videolle.
4. Kuvaa eläin mahdollisuuksien mukaan joka puolelta esimerkiksi kiertämällä eläimen ympäri. Puhu eläimelle tai puhu eläimen vieressä. Kosketa eläintä. Liikuta eläintä, jos mahdollista.
5. Kerro havaintosi eläimen yleisilasta. Kerro eläimen ruumiinlämpö (hätäteurastettava eläin), minkälainen ruokahalu eläimellä on ja onko eläin virkeä.
6. Jos kyseessä on hätäteurastettava eläin, kuvaa vahingoittunut alue mahdollisimman tarkasti ja eri suunnista, jos mahdollista. Kerro eläimen vammasta ja selosta, kuinka ja milloin onnettomuus tapahtui ja vamma syntyi.
7. Kerro teurastamon nimi, jonne eläin lähetetään.
8. Kerro muut am-päätöksen kannalta merkitykselliset tiedot, mukaan lukien elintarvikeketjutiedot. Vaihtoehtoisesti voit esittää elintarvikeketjutiedot kuvaamalla täytettyä ja allekirjoitettua elintarvikeketjutietolomaketta.
9. Lue kellonaika ääneen.

5.1.3 Videon lähetys tarkastuseläinlääkärille ja kuvatun eläimen merkintä

Kuvattu video tallennetaan käyttäjän valitsemaan paikkaan, josta tarkastuseläinlääkäri pääsee lataamaan videon arkistointia varten. Videotiedostoja ei voi lähettää sähköpostitse niiden suuren koon vuoksi. Julkiset pilvipalvelut (esim. Dropbox, OneDrive, Google Drive, iCloud) soveltuvat hyvin videoiden tallennukseen ja jakamiseen. Huomioi, että operaattorisi laskuttaa tiedonsiirrosta

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten OHJEET TUOTTAJALLE

liittymäsopimuksesi mukaisesti. Jaa video käyttämällä palvelun jakotoimintoa. Varmista, että et jaa vahingossa muuta kuin linkin videotiedostoon. Lähetä palvelusta saamasi linkki sähköpostiosoitteeseen teurastus@evira.fi. Tuottajan tulee lisäksi ilmoittaa hankkeeseen osallistuvasta eläimestä siihen teurastamoon, johon eläin ollaan lähettämässä joko elävänä tai hätäteurastettuna. Evirasta ilmoitetaan tuottajalle, kun video on arkistoitu, minkä jälkeen sen voi halutessaan poistaa pilvipalvelusta.

Jos kyseessä on "normaalisti" teurastettava eläin, eläin täytyy merkitä pitopaikassa, jotta se on helposti havaittavissa teurastamon navetassa. Merkinnäksi käy esim. värillinen nauha kaulassa tai eläinten merkintäkynällä tai -suihkeella tehty merkintä eläimen karvaan. Hankkeeseen osallistuvasta eläimestä tulee mainita eläinkuljettajalle eläimen noudon yhteydessä. Eläin kuljetetaan pitopaikasta teurastamoon, tarkastuseläinlääkäri katsoo videon, tekee am-tarkastuksen videon perusteella ja lisäksi tekee eläimelle tavanomaisen am-tarkastuksen teurastamolla.

Jos kyseessä on hätäteurastettava eläin, am-tarkastus ja hätäteurastus tehdään pitopaikassa ja ne on ohjeistettu seuraavassa kappaleessa.

5.2 Hätäteurastus

Eläimen jouduttua onnettomuuteen, tuottajan tulee olla hätäteurastuksesta yhteydessä teurastamoon mahdollisimman nopeasti, jotta teurastamo pystyy tekemään rekisterikyselyn hätäteurastettavalle eläimelle ja varautumaan eläimen tuloon.

Tuottajan on toimitettava eläintä koskevat elintarvikeketjutiedot eläimen vastaanottavalle teurastamolle teurastamon ohjeiden mukaisesti, joko ennen hätäteurastusta tai viimeistään hätäteurastetun eläimen mukana. Tarkempaa ohjeistusta elintarvikeketjutiedoista Eviran ohjeessa 16005 "Elintarvikeketjutietojen toimittaminen ja valvonta." Linkki ohjeeseen: https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16005_4.pdf

5.2.1 Am-tarkastuksen teko hätäteurastuksen yhteydessä

Hätäteurastettavalle eläimelle täytyy tehdä am-tarkastus pitopaikassa ennen hätäteurastusta. Am-tarkastuksen tekee pitopaikan sijaintikunnan kunnaneläinlääkäri. Tuottajan tulee ottaa yhteyttä kunnaneläinlääkäriin ja pyytää tämä paikalle tekemään am-tarkastus sekä valvomaan hätäteurastusta.

Am-tarkastusta tekeväälle kunnaneläinlääkärille tulee kertoa, mitä eläimelle on tapahtunut. Kunnaneläinlääkärille tulee lisäksi esittää elintarvikeketjutiedot, joista selvää mm. eläimelle mahdollisesti annetut lääkkeet. Lisäksi tuottajalla on velvollisuus ilmoittaa kunnaneläinlääkärille muista am-tarkastukseen vaikuttavista asioista, esimerkiksi pitopaikassa olevista eläinten siirtorajoituksista. Kunnaneläinlääkäri ottaa nämä tiedot huomioon am-tarkastusta tehdessään.

Jos eläin hyväksytään teurastettavaksi, kunnaneläinlääkäri kirjoittaa tekemästään am-tarkastuksesta todistuksen. Todistus toimitetaan hätäteurastetun eläimen mukana teurastamoon.

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten OHJEET TUOTTAJALLE

5.2.2 Häätäeurastajan kelpoisuus ja häätäeurastuksen valvonta

Häätäeurastuksessa eläin tainnutetaan ja siitä lasketaan veri. Naudoille sallitut lopetus- ja teurastusmenetelmät on lueteltu Eviran kotisivuilla:

<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelu-teurastuksessa-ja-lopetuksessa/tuotantoelainten-lopetus-ja-teurastus/lopetus-ja-teurastusmenetelmat/lopetus--ja-teurastusmenetelmat-elainlajeittain/>

Eläinsuojelulainsäädäntö edellyttää, että häätäeurastuksen suorittavalla henkilöllä on oltava tarvittava kelpoisuus suorittaa teurastus (lopetusasetus EY N:o 1099/2009). Jos eläimen omistaja häätäeurastaa eläimen itse tai häätäeurastuksen suorittaa muu yksityishenkilö omistajan valvonnassa ja vastuulla, tarvittavalla kelpoisuudella tarkoitetaan sitä, että henkilöllä on riittävät tiedot ja taidot suorittaa häätäeurastus aiheuttamatta eläimelle turhaa kipua, tuskaa tai kärsimystä. Jos häätäeurastuksen suorittaa teurastamotomija, teurastamon työntekijä, rahtiteurastaja tai muu alan toimija, hänellä on oltava lopetusasetuksen mukainen kelpoisuustodistus.

Kunnaneläinlääkäri on paikalla häätäeurastuksen ajan. Samoin kunnaneläinlääkäriin täytyy jäädä paikalle valvomaan, jos eläimeltä poistetaan pitopaikassa mahat ja suolet (suolistus) ennen eläimen kuljettamista teurastamolle. Hygieeninen suolistus pitopaikassa on vaikeaa ja sitä suositellaan vain, jos kuljetus teurastamolle kestää yli kaksi tuntia. Suolistusta ei tule tehdä eläinten pitotiloissa. Mahat ja suolet on kuljetettava eläimen mukana teurastamolle. Jos lihan pilaantumisen estämiseksi päädytään tekemään suolistus jo pitopaikassa, tärkeää on erityisesti huolehtia, etteivät avatun ruhon sisäpinnat pääse likaantumaan.

5.3 Häätäeurastetun eläimen kuljetus teurastamolle

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetus, liite III, I jakso, VI luku

Häätäeurastettu eläin on kuljetettava teurastamoon mahdollisimman pian. Jos eläin on suolistettu pitopaikassa, maha ja suolet kuljetetaan eläimen mukana teurastamoon. Häätäeurastettu eläin voidaan kuljettaa teurastamoon tuottajan omalla ajoneuvolla, eikä kuljetukseen käytettävältä ajoneuvolta vaadita mitään erityistä hyväksyntää. Kuljetus tulee kuitenkin tehdä hygieenisesti eli siten, ettei elintarviketurvallisuus vaarannu. Esimerkiksi eläimen kuljetustilan tulee olla riittävän puhdas, ettei eläin likaannu kuljetuksen aikana. Eläimen kuljetustilan tulee olla tiivis, ettei sinne pääse kuljetuksen aikana roiskeita. Eläimen kanssa samassa kuljetustilassa ei saa kuljettaa elintarviketurvallisuutta vaarantavia tavaroita tai tuotteita, kuten moottoriöljyä tai polttoaineita, eikä eläviä eläimiä. Jos onnettomuuden vuoksi on häätäeurastettu useampia eläimiä kerralla, eläimiä ei saa kuljettaa pinottuina.

Tuottajan on hyvä huomioida, että häätäeurastetun eläimen liha voi alkaa pilaantua teurastamoon kuljetuksen aikana, erityisesti jos kuljetuslämpötila on liian korkea. Ruho joudutaan hylkäämään lihantarkastuksessa, jos liha ehtii pilaantua. Tämän vuoksi Evira suosittelee, että eläimen kuljetus teurastamolle kestää aina korkeintaan kuusi tuntia siitä kun se on tapettu.

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten OHJEET TUOTTAJALLE

Jos hätäteurastuksesta kuluu yli kaksi tuntia teurastamoon saapumiseen, eläimen kuljetus täytyy tehdä ajoneuvolla, jonka kuljetustila on jäädytetty. Koneellinen jäädytys ei ole tarpeen, jos ulkoilman lämpötila laskee kuljetustilan lämpötilan lähelle nollaa astetta. Eläin ei kuitenkaan saa jäätyä kuljetuksen aikana. Lainsäädännössä ei ole annettu tarkkaa lämpötilaa, jossa eläin tulisi kuljettaa. Evira suosittelee, että kuljetustilan lämpötila on 0 - 3 °C. On muistettava myös, että pilaantumiseen vaikuttaa se, kuinka pitkään lopetettua eläintä pidetään selvästi kuljetuslämpötilaa korkeammassa lämpötilassa ennen kuljetuksen aloittamista.

5.4 Kulukorvauksen ja palkkion hakeminen Eviralta

Evira korvaa hankkeeseen osallistuvan hätäteurastettavan ja teurastamossa loppuun teurastettavan eläimen am-tarkastuksesta aiheutuneet eläinlääkärikulut eläimen omistajalle. Lisäksi Evira maksaa hankkeeseen osallistuvan hätäteurastettavan ja teurastamossa loppuun teurastettavan eläimen omistajalle 150 € + alv suuruisen palkkion. Palkkion ja korvauksen maksamisen ehtona on, että hätäteurastettava eläin ja sen videointi täyttävät tämän ohjeen ja lainsäädännön vaatimukset hätäteurastettavasta eläimestä. Eläimen omistajan tulee hakea Eviralta kulukorvausta ja palkkiota seuraavien ohjeiden mukaisesti.

Laskun viitetiedoiksi laitetaan virtu ante mortem -projekti/214. Laskun liitteeksi laitetaan kopio kunnalta tulleesta am-tarkastuslaskusta.

Evira käsittelee ja arkistoi laskut vain verkkolaskuina. Siksi laskut on lähetettävä verkkolaskuna valtionhallinnon verkkolaskuoperaattorin kautta.

Eviran verkkolaskuosoite:

Verkkolaskuosoite/OVT-tunnus: 003720194885
Verkkolaskuoperaattori: OpusCapita Group Oy (ent. Itella Information Oy)
Välittäjän tunnus: 003710948874
Y-tunnus: 2019488-5
ALV-tunnus: FI20194885

Laskujen muuttaminen verkkolaskuiksi:

Verkkolaskun tekemiseen ja lähettämiseen voi käyttää valtion tarjoamaa maksutonta verkkolaskutuspalvelua (Baswaren Supplier Portal). Verkkolaskutuspalveluun kirjautuminen ja käyttö on ohjeistettu Valtionkonttorin sivuilla:

<http://www.valtiokonttori.fi/fi->

[FI/Virastoille ja laitoksille/Taloushallintoa ja johtamista tukevat palvelut/Valtion taloushallinnon prosessit/Hankinnasta maksuun/Verkkolaskutus](http://www.valtiokonttori.fi/fi-)

Kulukorvauksen ja palkkion maksuaika on 21 päivää.

Lisätietoja kulukorvauksen ja palkkion hakemisesta antaa: Leena Oivanen, puh. 040 354 7813. Verkkolaskutuksesta neuvoo Valtionkonttori: [verkkolaskutus\(at\)valtiokonttori.fi](mailto:verkkolaskutus(at)valtiokonttori.fi).

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten OHJEET KUNNANELÄINLÄÄKÄRILLE

6 Kunnaneläinlääkärille

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus, liite III, I jakso, VI luku

Tässä luvussa käsitellään erityisesti hankkeen toteuttamiseen liittyviä asioita, jotka koskevat kunnaneläinlääkärin osuutta.

Hätäteurastus voidaan tehdä muutoin terveelle naudalle, joka on joutunut onnettomuuteen eikä ole kuljetuskuntonen. Eläintä, joka ei ole kuljetuskuntonen sairauden vuoksi, ei voi hätäteurastaa. Hätäteurastettavalle eläimelle täytyy tehdä am-tarkastus pitopaikassa ennen hätäteurastusta. Am-tarkastuksen tekee pitopaikan sijaintikunnan kunnaneläinlääkäri.

Eläimen vastaanottavan teurastamon on tehtävä naudalle rekisterikysely. Rekisterikyselyllä selvitetään nautarekisteristä nautaa koskevat tiedot. Rekisterikysely olisi hyvä tehdä ennen am-tarkastusta, jos mahdollista. Jos rekisterikyselystä saadaan poikkeava tulos, teurastamon velvollisuus on ilmoittaa siitä välittömästi am-tarkastuksen tekeväälle kunnaneläinlääkärille. Poikkeava tulos voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että eläimellä on siirtorajoitus, eikä sitä voi viedä teurastamoon. Rekisterikyselystä on ohjeistettu tarkemmin Eviran ohjeessa 16007 ”Nautaeläinten merkinnät ja rekisterikysely sekä niiden viranomaisvalvonta teurastamoissa ja pienteurastamoissa.” Linkki ohjeeseen:

https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16007_3_fi_2_.pdf

6.1 Elintarvikeketjutiedot

Tuottajan on toimitettava eläintä koskevat elintarvikeketjutiedot eläimen vastaanottavalle teurastamolle. Teurastamotoimijan puolestaan on pyydettävä ja arvioitava elintarvikeketjutiedot. Tavallisesti elintarvikeketjutiedot toimitetaan teurastamoon vähintään 24 tuntia ennen eläimen saapumista teurastamoon. Koska hätäteurastustarve tulee äkillisesti, elintarvikeketjutiedot joudutaan toimittamaan alle 24 tuntia ennen eläimen saapumista teurastamoon, käytännössä usein hätäteurastetun eläimen mukana.

Jos elintarvikeketjutiedot toimitetaan hätäteurastetun eläimen mukana teurastamoon, teurastamotoimija ei pysty arvioimaan elintarvikeketjutietoja ennen hätäteurastusta eikä toimittamaan arvioinnin tulosta am-tarkastusta suorittavalle kunnaneläinlääkärille. Tämän vuoksi tuottaja esittää elintarvikeketjutiedot am-tarkastusta tekeväälle kunnaneläinlääkärille. Kunnaneläinlääkärin on huomioitava elintarvikeketjutiedot arvioidessaan hätäteurastettavan eläimen elintarvikekelpoisuutta. Tarkempaa ohjeistusta elintarvikeketjutiedoista Eviran ohjeessa 16005 ”Elintarvikeketjutietojen toimittaminen ja valvonta.” Linkki ohjeeseen: https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16005_4.pdf

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten OHJEET KUNNANELÄINLÄÄKÄRILLE

6.2 Am-tarkastus ja kirjallinen todistus

Kunnaneläinlääkäriin on annettava tekemästään am-tarkastuksesta kirjallinen todistus, josta ilmenee:

- Eläin on hyväksytty am-tarkastuksessa teurastettavaksi.
- Hätäteurastuksen päivämäärä, ajankohta ja syy.
- Eläimelle mahdollisesti annettu hoito ja lääkkeet. Selvyyden vuoksi on hyvä myös ilmoittaa, jos eläintä ei ole hoidettu tai lääkitty.

Kunnaneläinlääkäriin on ilmoitettava todistuksessaan hätäteurastuksen päivämäärä ja ajankohta ja hänen täytyy olla paikalla hätäteurastuksen ajan. Samoin kunnaneläinlääkäriin on oltava paikalla valvomassa, jos hätäteurastetulta eläimeltä poistetaan maha ja suolet pitopaikassa, jotta se tehdään hygieenisesti. Todistus voidaan antaa tämän ohjeen liitteenä I olevalla Eviran lomakkeella 591288. Todistus jätetään pitopaikkaan, josta eläimen omistaja lähettää sen hätäteurastetun eläimen mukana teurastamoon. Kunnaneläinlääkäriin on jätettävä itselleen kopio kirjoitetusta todistuksesta. Kirjoitettu todistus voidaan esimerkiksi valokuvata tai kunnaneläinlääkäri voi tehdä kaksi samanlaista todistusta, joista toinen jätetään pitopaikkaan ja toinen jää kunnaneläinlääkärille itselleen.

Jos am-tarkastuksessa käy ilmi, että eläintä ei voi hyväksyä teurastettavaksi, kunnaneläinlääkäriin on tehtävä am-hylkäyksestä lihantarkastuspäätös. Päätös voidaan tehdä Eviran lomakkeella 591286, joka on tämän ohjeen liitteenä II. Lomakkeeseen kirjataan, että eläin hylätään am-tarkastuksessa. Lisäksi kirjataan hylkäykseen johtaneet syyt. Lihantarkastuspäätökseen on liitettävä kunnan oikaisuvaatimusohje. Am-tarkastusta on ohjeistettu tarkemmin Eviran ohjeissa 16028 "Eläimen elävänä tarkastaminen (*ante mortem* -tarkastus) osana lihantarkastusta" ja 16002 "Ohje lihan arvostelusta lihantarkastuksen yhteydessä." Linkit ohjeisiin:

https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16028_1.pdf

https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16002_2.pdf

Lihantarkastuspäätöksestä on ohjeistettu tarkemmin Eviran ohjeessa 16009 "Lihantarkastuspäätös." Linkki ohjeeseen:

https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/lihantarkastuspaatos_ohje_010509.pdf

6.3 Hätäteurastajan kelpoisuus

Nauoille sallitut lopetus- ja teurastusmenetelmät on lueteltu Eviran kotisivuilla:

<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelu-teurastuksessa-ja-lopetuksessa/tuotantoelainten-lopetus-ja-teurastus/lopetus-ja-teurastusmenetelmat/lopetus--ja-teurastusmenetelmat-elainlajeittain/>

Lopetusasetuksen mukaan hätäteurastuksen suorittavalla henkilöllä on oltava tarvittava kelpoisuus suorittaa teurastus. Jos eläimen omistaja hätäteurastaa itse eläimen tai hätäteurastuksen suorittaa muu yksityishenkilö omistajan valvonnassa ja vastuulla, tarvittavalla kelpoisuudella tarkoitetaan sitä, että henkilöllä on riittävät tiedot ja taidot suorittaa hätäteurastus aiheuttamatta eläimelle turhaa kipua, tuskaa tai

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten
OHJEET KUNNANELÄINLÄÄKÄRILLE

kärsimystä. Jos hätäteurastuksen suorittaa teurastamotoimija, teurastamon työntekijä, rahtiteurastaja tai muu alan toimija, hänellä on oltava lopetusasetuksen mukainen kelpoisuustodistus.

Kunnaneläinlääkäriin tulee valvoa, että eläimen tainnutus ja verenlasku suoritetaan asianmukaisesti. Jos hätäteurastuksen suorittaa henkilö, jolta vaaditaan lopetusasetuksen mukainen kelpoisuustodistus, kunnaneläinlääkäriin on tarkastettava, että toimijalla on kelpoisuustodistus.

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten OHJEET TEURASTAMOTOIMIJALLE

7 Teurastamotoimijalle

Tässä luvussa käsitellään erityisesti asioita, jotka koskevat teurastamotoimijaa.

Tässä hankkeessa kokeillaan videokuvan välityksellä tehtävää am-tarkastusta sekä ”normaaliteurastettavilla” että hätäteurastettavilla naudoilla. Eläimen omistaja tai muu henkilö kuvaa teurastettavasta eläimestä videon pitopaikassa. Video lähetetään tarkastuseläinlääkärille, joka tekee eläimelle am-tarkastuksen videon perusteella. Jos kyseessä on ”normaaliteurastettava” eläin, eläin noudetaan pitopaikasta tavanomaiseen tapaan teurastamoon, tarkastuseläinlääkäri katsoo videon ja tekee lisäksi eläimille normaalin am-tarkastuksen teurastamolla (kts. kaavio ohjeen sivulla 4). Jos kyseessä on hätäteurastettava eläin, am-tarkastus ja hätäteurastus tehdään pitopaikassa. Hätäteurastusta ja hätäteurastetun eläimen kuljetusta teurastamoon on ohjeistettu tämän ohjeen luvuissa 5.2 ja 5.3.

7.1 Hankkeeseen osallistuva ”normaaliteurastettava” nauta

Eläimen omistaja ilmoittaa hankkeeseen osallistuvasta naudasta teurastamoon ja tarkastuseläinlääkärille etukäteen. Eläimen omistaja on merkinnyt hankkeeseen osallistuvan eläimen pitopaikassa siten, että eläin on helppo erottaa kuormasta ja löytää teurastamon navetasta.

Tarkastuseläinlääkäri on saanut eläimen omistajalta linkin eläimestä kuvattuun videoon sähköpostiinsa ja tekee eläimelle ensin am-tarkastuksen videon perusteella. Sen jälkeen tarkastuseläinlääkäri tekee eläimelle teurastamon navetassa tavanomaisen am-tarkastuksen.

7.2 Hätäteurastettujen eläinten vastaanottaminen teurastamoon

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus, liite III, I jakso, VI luku

Teurastamoon voidaan ottaa vastaan hätäteurastettuja eläimiä, jos laitoksessa on toimintaan sopivat tilat ja rakenteet. Hätäteurastettu eläin tulee saada laitokseen loppuunteurastettavaksi mahdollisimman hygieenisesti. Hätäteurastettujen eläinten vastaanotto ja käsittely tulee huomioida laitoksen omavalvonnassa.

Teurastamon tulee tehdä hätäteurastettavasta eläimestä rekisterikysely mahdollisimman nopeasti, pääsääntöisesti ennen am-tarkastusta. Jos rekisterikyselystä saadaan poikkeava vastaus, teurastamotoimijan on ilmoitettava asiasta viipymättä am-tarkastuksen tekeväälle, pitopaikan sijaintikunnan kunnaneläinlääkärille. Rekisterikyselystä on ohjeistettu tarkemmin Eviran ohjeessa 16007 ”Nautaeläinten merkinnät ja rekisterikysely sekä niiden viranomaisvalvonta teurastamoissa ja pienteurastamoissa.” Linkki ohjeeseen:

https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16007_3_fi_2_.pdf

Tuottajan on toimitettava eläintä koskevat elintarvikeketjutiedot eläimen vastaanottavalle teurastamolle. Elintarvikeketjutiedot toimitetaan teurastamoon joko ennen hätäteurastusta tai viimeistään hätäteurastetun eläimen mukana. Teurastamotoimijan on otettava vastaan ja arvioitava elintarvikeketjutiedot.

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten
OHJEET TEURASTAMOTOIMIJALLE

Elintarvikeketjutiedot ja niitä koskeva arviointi tulee toimittaa tarkastuseläinlääkärille. Tarkempaa ohjeistusta elintarvikeketjutiedoista Eviran ohjeessa 16005 "Elintarvikeketjutietojen toimittaminen ja valvonta." Linkki ohjeeseen: https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16005_4.pdf

Hätäteurastetun eläimen mukana teurastamoon on tultava kunnaneläinlääkärin allekirjoittama kirjallinen todistus eläimen am-tarkastuksesta. Kunnaneläinlääkärin antamasta todistuksesta on ilmentävä:

- Eläin on hyväksytty am-tarkastuksessa teurastettavaksi.
- Hätäteurastuksen päivämäärä, ajankohta ja syy
- Eläimelle mahdollisesti annettu hoito ja lääkkeet.

Kunnaneläinlääkäri voi antaa todistuksensa tämän ohjeen liitteenä I olevalla Eviran lomakkeella 591288. Teurastamotoimijan tulee toimittaa kunnaneläinlääkärin antama todistus tarkastuseläinlääkärille.

Eläimen loppunteurastuksen aikana tulee huomioida, että tietyn ikäisistä hätäteurastetuista eläimistä täytyy ottaa BSE-näyte. Suomessa syntyneiden eläinten kohdalla ikäraja BSE-näytteenottoon on 48 kk, jota vanhemmista hätäteurastetuista eläimistä on otettava BSE-näyte. Teurastamotoimijan tulee tiedottaa tarkastuseläinlääkärille, jos hätäteurastetusta eläimestä tulee ottaa BSE-näyte. BSE-näytteenottoa on ohjeistettu tarkemmin Eviran ohjeessa 16011 "TSE-toimenpiteet laitoksessa." Linkki ohjeeseen: https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16011_4.fi.pdf

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten OHJEET EVIRAN TARKASTUSELÄINLÄÄKÄRILLE

8 Tarkastuseläinlääkärille

Tässä luvussa käsitellään erityisesti tarkastuseläinlääkärinä koskevia asioita.

Tässä hankkeessa kokeillaan videokuvan välityksellä tehtävää am-tarkastusta sekä ”normaaliteurastettavilla” että hätäteurastettavilla naudoilla. Eläimen omistaja tai muu henkilö kuvaa teurastettavasta eläimestä videon pitopaikassa. Videon kuvausta on ohjeistettu tämän ohjeen luvussa 5.1. Tarkastuseläinlääkäri pyrkii tekemään eläimelle am-tarkastuksen videon perusteella. Jos kyseessä on ”normaaliteurastettava” eläin, eläin noudetaan pitopaikasta tavanomaiseen tapaan teurastamoon ja eläimelle tehdään lisäksi tavanomainen am-tarkastus teurastamon navetassa (kts. kaavio ohjeen sivulla 4). Jos kyseessä on hätäteurastettava eläin, kunnaneläinlääkäri tekee eläimelle tavanomaisen am-tarkastuksen ennen sen hätäteurastusta pitopaikassa.

8.1 Videon vastaanottaminen ja tallennus

Eläimen omistaja lähettää ns. pilvipalvelusta linkin videoon sähköpostiosoitteeseen teurastus@evira.fi. Tarkastuseläinlääkäri tallentaa videon Eviran kansioihin erillisten ohjeiden mukaisesti. Pääsyoikeus hankkeen kansioon on rajattu ja se myönnetään vain hankkeeseen osallistuville henkilöille. Kun video on tallennettu hankkeen kansioon, tulee eläimen omistajalle lähettää sähköpostia ja ilmoittaa, että video on arkistoitu ja eläimen omistaja voi halutessaan poistaa sen pilvipalvelustaan.

8.2 Videon perusteella tehtävä am-tarkastus

Tarkastuseläinlääkäri katsoo eläimestä kuvatun videon ja pyrkii tekemään eläimelle am-tarkastuksen videon perusteella. Videon perusteella tehtävä am-tarkastus olisi hyvä tehdä ennen fyysistä am-tarkastusta. Tavanomaisen am-tarkastuksen tapaan videon välityksellä tehtävässä am-tarkastuksessa arvioidaan eläimen teuraskelpoisuus sekä tarkkaillaan merkkejä hyvinvointiongelmista, eläintaudeista ja lääkityksestä. Am-tarkastusta on ohjeistettu tarkemmin Eviran ohjeissa 16028 ”Eläimen elävänä tarkastaminen (*ante mortem* -tarkastus) osana lihantarkastusta” ja 16002 ”Ohje lihan arvostelusta lihantarkastuksen yhteydessä.” Linkit ohjeisiin:

https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16028_1.pdf

https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16002_2.pdf

Tarkastuseläinlääkärin tulee kirjata videon perusteella seuraavat asiat:

- Tarkastuksen suorittaja, päivämäärä ja kellonaika
- Tarkastettavan eläimen tuottajan tiedot
- Tarkastettavan eläimen EU-tunnus
- Tarkastuksen tulos (hyväksytty teurastettavaksi/hylätty elävänä) tai se, jos am-tarkastusta ei voi tehdä videon perusteella
- Erityiset huomiot eläimestä
- Huomiot videosta (laatu, tarkkuus, kuvakulmat ym.)

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten OHJEET EVIRAN TARKASTUSELÄINLÄÄKÄRILLE

Hankkeen kansioista löytyy kirjauksia varten lomakepohja. Tarkastuseläinlääkäri kirjaa tiedot lomakkeelle ja tallentaa täytetyn lomakkeen kansioon.

8.3 Fyysinen am-tarkastus

Voimassa oleva lainsäädäntö edellyttää tavanomaisen am-tarkastuksen tekoa. Tästä ei ole mahdollisuutta poiketa, vaan hankkeeseen osallistuvilla eläimillä on tehtävä videokuvan perusteella tehtävän am-tarkastuksen lisäksi myös fyysinen am-tarkastus. Tarkastus tehdään hankkeeseen osallistuvilla ”normaaliteurastettaville” naudoille tavanomaiseen tapaan teurastamon navetassa.

Tarkastuseläinlääkäri kirjaa hankkeeseen osallistuvan eläimen fyysisen am-tarkastuksen tuloksen ja siinä tehdyt huomiot samaan lomakkeeseen, johon kirjattiin videon perusteella tehdyn am-tarkastuksen tulokset.

8.4 Häätäeurastetun eläimen post mortem -tarkastus

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus liite I, I jakso, II luku, II jakso, V luku, III jakso, I luku, II luku

Hätäeurastetun eläimen mukana teurastamoon tulee eläimen pitopaikan sijaintikunnan kunnaneläinlääkäriin allekirjoittama kirjallinen todistus am-tarkastuksesta. Kunnaneläinlääkäriin antamasta todistuksesta on ilmevä:

- Eläin on hyväksytty am-tarkastuksessa teurastettavaksi.
- Häätäeurastuksen päivämäärä, ajankohta ja syy
- Eläimelle mahdollisesti annettu hoito ja lääkkeet.

Kunnaneläinlääkäri voi antaa todistuksen tämän ohjeen liitteenä I olevalla Eviran lomakkeella 591288. Teurastamotoimija toimittaa kunnaneläinlääkäriin antaman todistuksen tarkastuseläinlääkärille. Tarkastuseläinlääkäriin tulee tarkastaa todistus.

Tarkastuseläinlääkäriin on tehtävä hätäeurastettujen eläinten *post mortem* -tarkastus henkilökohtaisesti. Tarvittaessa hätäeurastetun eläimen ruholle tehdään lisätutkimuksia, kuten laboratoriotutkimuksia, keittokoe tai pH-mittaus. Tarkastuseläinlääkäri voi määrätä lihan käsittelylle erityisehtoja, esimerkiksi kuumennuskäsittelyyn, jos se on elintarviketurvallisuuden vuoksi tarpeen.

Suomessa syntyneistä, yli 48 kuukauden ikäisistä hätäeurastetuista eläimistä tulee ottaa BSE-näyte. BSE-näytteenottoa on ohjeistettu tarkemmin Eviran ohjeessa 16011 ”TSE-toimenpiteet laitoksessa.” Linkki ohjeeseen:

https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16011_4_fi.pdf

Tarkastuseläinlääkäri kirjaa hankkeeseen osallistuvan eläimen *post mortem* -tarkastuksen tuloksen ja siinä tehdyt huomiot samaan lomakkeeseen, johon kirjattiin am-tarkastusten tulokset.

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten
OHJEET EVIRAN TARKASTUSELÄINLÄÄKÄRILLE

8.5 ”Normaaliteurastetun” eläimen *post mortem* -tarkastus

Post mortem -tarkastus tehdään normaalisti teurastamossa. Tulokset kirjataan samaan lomakkeeseen, johon kirjattiin am-tarkastusten tulokset.

8.5 Tarkastustulosten vertailu

Tarkastuseläinlääkäri arvioi videon perusteella tehdyn am-tarkastuksen löydösten vastaavuutta fyysisen am-tarkastuksen löydöksiin. Lisäksi arvioidaan, kuinka am-tarkastuksessa tehnyt havainnot vastaavat *post mortem* -tarkastuksessa tehtyihin löydöksiin. Arviointi tehdään samalla lomakkeella, johon kirjattiin lihantarkastuksen tulokset.

Ante mortem -tarkastuksen tekeminen naudoille videokuvan perusteella, ohje pilottihanketta varten

9 Lainsäädäntö ja ohjeet

Am- tarkastuksen suorittamisen vaatimuksista säädetään seuraavissa säädöksissä ja Euroopan komission tulkintaohjeessa. Säädösten osalta on huomioitava niihin tulleet muutokset.

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004 eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista hygieniasäännöistä (eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 854/2004 ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä (eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1099/2009 eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä (lopetusasetus)
- Elintarvikelaki 23/2006
- Hallintolaki 434/2003
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus 590/2014 lihantarkastuksesta (lihantarkastusasetus)

Aiheeseen liittyviä Eviran valvontaohjeita:

- Nautaeläinten merkinnät ja rekisterikysely sekä niiden viranomaisvalvonta teurastamoissa ja pienteurastamoissa 16007
- Elintarvikeketjutietojen toimittaminen ja valvonta 16005
- Eläimen elävänä tarkastaminen (*ante mortem* -tarkastus) osana lihantarkastusta 16028
- Ohje lihan arvostelusta lihantarkastuksen yhteydessä 16002
- Lihantarkastuspäätös 16009
- TSE-toimenpiteet laitoksessa 16011

Linkki Eviran valvontaohjeisiin:

<http://www.evira.fi/portal/fi/tietoa+evirasta/lomakkeet+ja+ohjeet/elintarvikkeet/aitokset/>

VIRKAEÄINLÄÄKÄRIN ANTAMA TODISTUS
Hätäteurastetulle eläimelle

Toimivaltainen yksikkö	Todistuksen numero
------------------------	--------------------

ELÄIMEN TUNNISTETIEDOT

Laji	Tunnistusmerkintä*)
------	---------------------

*) naudan EU-tunnus

ELÄIMEN ALKUPERÄ

Omistajan nimi	
Eläimen pitopaikan osoite	Puhelinnumero

TIEDOT ONNETTOMUUDESTA JA ELÄIMEN TILASTA

Päivämäärä, jolloin onnettomuus tapahtui	
Kuvaus onnettomuudesta	
Eläimen yleistila	
Todettu tai epäilty vamma, mikä	
Eläimelle annettu hoito ja lääkkeet	☐ Eläimelle ei ole annettu hoitoa tai lääkkeitä

ELÄIMEN MÄÄRÄNPÄÄ

Eläin kuljetetaan seuraavaan teurastamoon
Kuljetusväline

ANTE MORTEM -TARKASTUS PITOPAIKASSA

Päivämäärä	Kellonaika
☐ Eläintä koskevien elintarvikeketjutietojen perusteella eläin voidaan käyttää elintarvikkeena	
☐ Eläin hyväksytään teurastettavaksi	

HÄTÄTEURASTUS

Päivämäärä	Kellonaika	☐ Suolistettu pitopaikassa
------------	------------	---

Virka-asema	Allekirjoitus ja nimenselvennys
-------------	---------------------------------

Osoite

Päivämäärä

Puhelinnumero

Eläimen omistajan nimi

Osoite

Puhelinnumero

PÄÄTÖS JA SEN PERUSTELUT

Eläinlaji	Eläimen tunnistetieto	Teurastus-tunniste (tarvittaessa)	Lihantarkastuslöydös(-kset) <i>ante/post mortem</i> -tarkastuksessa	Hyväksytty ruho (kpl/kg)	Hylätty ruho (kpl/kg)	Ehdollisesti hyväksytty ruho (kpl/kg)	Muut eläimen osat (hyväksytty/hylätty/ ehdollisesti hyväksytty)

Päätöksen muut perustelut:

SÄÄDÖKSET, JOIHIN PÄÄTÖS PERUSTUU

- elintarvikelaki 23/2006
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 854/2004 ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä
- maa- ja metsätalousministeriön asetus 590/2014 lihentarkastuksesta

Muu sovellettu oikeusohje

Päätöksestä voi tehdä oikaisuvaatimuksen tämän päätöksen liitteenä olevan oikaisuvaatimusohjeen mukaisesti.

Lisätietoja lihentarkastuspäätöksestä antaa (henkilön nimi, osoite ja puhelinnumero)

LIITTEET: Oikaisuvaatimusohje

